

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

Μεθοδολογία διδασκαλίας της Νοσηλευτικής

12. Μαθησιακά αποτελέσματα

Εκπαίδευση με βάση τις
ικανότητες

Τι σημαίνει
«ικανότητα»;

Ικανότητα = **γνώση + δεξιότητες
+ στάσεις** που χρειάζεται
κάποιος για να εκτελέσει
αποτελεσματικά μια εργασία ή
να ανταποκριθεί σε μια
κατάσταση.

π.χ.

«Επικοινωνιακή ικανότητα»,
«Ικανότητα επίλυσης
προβλημάτων», «Ψηφιακές
δεξιότητες», «Κριτική σκέψη».

Κύρια
χαρακτηριστικά της
εκπαίδευσης με
βάση τις
ικανότητες

Μάθηση με ρυθμό του μαθητή:

Ο καθένας προχωρά όταν *πραγματικά* έχει κατακτήσει την ικανότητα, όχι επειδή τελείωσε ένας χρόνος ή μια ενότητα.

Σαφή μαθησιακά αποτελέσματα:

Εξ αρχής είναι γνωστό τι πρέπει να μπορεί να κάνει ο μαθητής στο τέλος.

Αξιολόγηση με βάση την επίδειξη ικανότητας:

Με εξετάσεις, εργασίες, project, πρακτικές δοκιμασίες που αποδεικνύουν ότι ο μαθητής *ξέρει και μπορεί*.

Προσωποποιημένη μάθηση:

Με υλικό, δραστηριότητες και χρόνος προσαρμόζονται στις ανάγκες του κάθε μαθητή.

Σύνδεση με πραγματικές ανάγκες:

Οι ικανότητες συνδέονται με τον χώρο εργασίας, την κοινωνία και τις σύγχρονες απαιτήσεις.

Στόχος

Να αποκτήσουν οι φοιτητές **όχι μόνο γνώση της θεωρίας**, αλλά να μπορούν να τη **χρησιμοποιούν αποτελεσματικά** στην πράξη.

Θεωρητικές βάσεις της CBE

Η εκπαίδευση με βάση τις ικανότητες στηρίζεται σε ένα σύνολο θεωριών μάθησης και παιδαγωγικών αρχών:

1 Συμπεριφορισμός (Behaviorism)

- Έμφαση σε **σαφώς ορισμένες, παρατηρήσιμες συμπεριφορές**.
- Οι ικανότητες περιγράφονται ως μετρήσιμα αποτελέσματα («ο φοιτητής μπορεί να...»).
- Κεντρικός ρόλος της επανάληψης, της εξάσκησης και της ανατροφοδότησης.

Θεωρητικές βάσεις της CBE

2 Κονστρουκτιβισμός (Constructivism)

- ▶ Η γνώση οικοδομείται ενεργά από τον μαθητή.
- ▶ Προωθείται η **επίλυση προβλημάτων**, η συμμετοχική μάθηση, η πρακτική εφαρμογή.
- ▶ Το CBE είναι συχνά βιωματικό: εργαστήρια, προσομοιώσεις, κλινική άσκηση.

Θεωρητικές βάσεις της CBE

3 Θεωρία Εμπειρικής Μάθησης

- ▶ Μάθηση μέσω **εμπειρίας – αναστοχασμού – εννοιολόγησης – εφαρμογής.**
- ▶ Ιδανική για επαγγέλματα υγείας, όπου η πράξη και ο στοχασμός είναι αναγκαίοι.

Θεωρητικές βάσεις της CBE

4 Εκπαίδευση Ενηλίκων (Knowles – Andragogy)

- ▶ Οι εκπαιδευόμενοι έχουν ανάγκη αυτονομίας, άμεσης χρησιμότητας και εμπειρικής μάθησης.
- ▶ Το CBE δίνει έμφαση στον προσωπικό ρυθμό και στους ατομικούς στόχους.

Θεωρητικές βάσεις της CBE

5 Εκπαίδευση βασισμένη στη μάθηση μέσω εκβάσεων (Outcome-Based Education – Spady)

Προκάτοχος του CBE.

Προσδιορίζει τι πρέπει να **γνωρίζει**, να **κάνει**, να **επιδεικνύει** ο πτυχιούχος.

Σαφή μαθησιακά αποτελέσματα →
ευθυγράμμιση με αξιολόγηση και διδασκαλία.

Θεωρητικές βάσεις της CBE

6 Κλινικό μοντέλο ικανοτήτων (Miller's Pyramid)

Στον χώρο της υγείας, οι ικανότητες συχνά δομούνται με βάση την πυραμίδα του Miller:

Knows (γνώση)

Knows how (εφαρμογή)

Shows how (πρακτική επίδειξη – OSCE)

Does (κλινική πράξη στην πραγματικότητα)

Εκπαιδευτικά χαρτοφυλάκια για νοσηλευτές

Το **εκπαιδευτικό χαρτοφυλάκιο** είναι ένα οργανωμένο αρχείο που τεκμηριώνει τις ικανότητες, τις εμπειρίες, την πρόοδο και τον επαγγελματικό αναστοχασμό του νοσηλευτή.

Σκοπός του εκπαιδευτικού χαρτοφυλακίου είναι:

- ▶ Η τεκμηρίωση της ανάπτυξης των κλινικών ικανοτήτων.
- ▶ Η απόδειξη της επαγγελματικής επάρκειας (π.χ. για αξιολόγηση, πιστοποίηση).
- ▶ Η προώθηση του **αναστοχασμού** και της συνεχούς βελτίωσης.
- ▶ Η υποστήριξη στην πρακτική άσκηση ή στην ειδικότητα του εκπαιδευόμενου.

Εκπαιδευτικά χαρτοφυλάκια για νοσηλευτές

Τύποι χαρτοφυλακίων

► **Μαθησιακό χαρτοφυλάκιο (learning portfolio)**

Εντοπίζει ανάγκες, στόχους, επιτεύγματα και αναστοχασμό.

► **Κλινικό / Επαγγελματικό χαρτοφυλάκιο (clinical/professional portfolio)**

Περιέχει τεκμήρια κλινικής πρακτικής, δεξιοτήτων, αξιολογήσεων και συμμετοχής σε διαδικασίες φροντίδας.

► **Αναστοχαστικό χαρτοφυλάκιο (reflective portfolio)**

Εστιάζει σε αναστοχαστικά κείμενα για εμπειρίες, δυσκολίες, κλινικές αποφάσεις.

► **Χαρτοφυλάκιο αξιολόγησης (assessment portfolio)**

Χρησιμοποιείται από εκπαιδευτές/φορείς για τελική αξιολόγηση ικανοτήτων (π.χ. OSCE, checklists, competency logs).

Εκπαιδευτικά χαρτοφυλάκια για νοσηλεύτες

Τι περιλαμβάνει το χαρτοφυλάκιο του νοσηλευτή;

A. Προσωπικά στοιχεία & επαγγελματικό προφίλ

- ▶ Σύντομο βιογραφικό
- ▶ Στόχοι μάθησης / επαγγελματικοί στόχοι

B. Περιγραφή ικανοτήτων (competency domains)

- ▶ Κλινική αξιολόγηση ασθενών
- ▶ Νοσηλευτικές παρεμβάσεις
- ▶ Επικοινωνία με ασθενείς και ομάδα
- ▶ Τεκμηρίωση – ηλεκτρονικός φάκελος
- ▶ Διαχείριση κρίσεων
- ▶ Επαγγελματισμός και ρυθμιστική πρακτική

Εκπαιδευτικά χαρτοφυλάκια για νοσηλευτές

Γ. Τεκμήρια μάθησης & πρακτικής

- ▶ Case studies
- ▶ Κλινικές δεξιότητες (skills checklists)
- ▶ OSCE αποτελέσματα
- ▶ Εποπτευόμενες πράξεις
- ▶ Ανάλυση περιστατικών (case reflections)
- ▶ Παρατηρήσεις από κλινικούς εκπαιδευτές

Εκπαιδευτικά χαρτοφυλάκια για νοσηλευτές

Δ. Αναστοχαστικά κείμενα

- ▶ Τι έμαθα, τι δυσκολίες αντιμετώπισα, πώς θα βελτιωθώ.

Ε. Εκπαιδευτικές δραστηριότητες

- ▶ Σεμινάρια, workshops
- ▶ Certifications (BLS, ACLS, trauma, infection control)

Εκπαιδευτικά χαρτοφυλάκια για νοσηλευτές

Στ. Αξιολογήσεις & ανατροφοδότηση

- ▶ Ατομική πρόοδος
- ▶ Αξιολογήσεις κλινικών δεξιοτήτων
- ▶ Peer evaluations ή faculty evaluations

Ζ. Συμπέρασμα – αυτοαξιολόγηση

- ▶ Συνολική εκτίμηση «επιτυγχανόμενων» ικανοτήτων
- ▶ Νέοι στόχοι

Ουσιαστική μάθηση

Ουσιαστική μάθηση (Meaningful Learning)

Προέρχεται από τη θεωρία του **Ausubel** και αφορά τη μάθηση στην οποία οι νέες γνώσεις **συνδέονται λογικά, ουσιαστικά και σταθερά** με ό,τι ήδη γνωρίζει ο εκπαιδευόμενος.

Τι είναι η ουσιαστική μάθηση

Η ουσιαστική μάθηση είναι η διαδικασία κατά την οποία ο εκπαιδευόμενος:

- ▶ **ενσωματώνει νέες πληροφορίες** σε υπάρχουσες γνωστικές δομές,
- ▶ **αναδιοργανώνει** και **ανακατασκευάζει** τις γνώσεις του,
- ▶ **καταλαβαίνει το νόημα** και όχι απλώς απομνημονεύει.

Στον αντίποδα βρίσκεται η **μηχανική / παθητική μάθηση** (rote learning), όπου οι πληροφορίες καταχωρούνται χωρίς κατανόηση και ξεχνιούνται εύκολα.

Σε τι βασίζεται η ουσιαστική μάθηση

Η ουσιαστική μάθηση βασίζεται στα εξής:

α. Προηγούμενη γνώση (prior knowledge)

- ▶ «Ο σημαντικότερος παράγοντας που επηρεάζει τη μάθηση είναι αυτό που ήδη γνωρίζει ο μαθητής.»
- ▶ Η νέα γνώση “γαντζώνεται” σε ό,τι υπάρχει στη μνήμη.

β. Νοηματικές σχέσεις

- ▶ Ο μαθητής πρέπει να μπορεί να δει **σχέσεις, συνδέσεις, αιτιότητες**.

γ. Ενεργή συμμετοχή του εκπαιδευόμενου

- ▶ Ο μαθητής δεν είναι παθητικός δέκτης · οικοδομεί ενεργά το νόημα.

δ. Κατάλληλη οργάνωση του υλικού

- ▶ Το εκπαιδευτικό υλικό πρέπει να παρουσιάζεται με τρόπο **λογικό, ιεραρχημένο και κατανοητό**.

ε. Κίνητρο και εσωτερική διάθεση για κατανόηση

- ▶ Ο εκπαιδευόμενος πρέπει να θέλει να καταλάβει, όχι απλώς να αναπαράγει.

Πώς ανακαλείται η γνώση στη μνήμη στην ουσιαστική μάθηση

Η ανάκληση εξαρτάται από το πώς έχει οργανωθεί η γνώση στον νου.

Η ουσιαστική μάθηση επιτρέπει:

Σημασιολογική κωδικοποίηση

- ▶ Οι πληροφορίες κωδικοποιούνται με βάση **νόημα**, όχι απλή επανάληψη.

Σύνδεση με πολλαπλά σημεία αναφοράς

- ▶ Μια πληροφορία συνδέεται με πολλές άλλες → αυξάνει τις πιθανότητες ανάκλησης.

Σχηματισμό γνωστικών σχημάτων

- ▶ Η μνήμη λειτουργεί μέσω “σχημάτων” (schemas) που οργανώνουν τη γνώση σε δομές. Όσο πιο πλούσιο είναι το σχήμα, τόσο πιο εύκολη η ανάκληση.

Οπτικοποίηση και εννοιολογική οργάνωση

- ▶ Εννοιολογικοί χάρτες, κατηγοριοποιήσεις, παραδείγματα ενισχύουν τη μνήμη.

Πώς συνδέονται οι πληροφορίες στην ουσιαστική μάθηση

Η σύνδεση γίνεται μέσω:

α. Ιεραρχικής δομής

- ▶ Γενικές έννοιες → πιο ειδικές → ακόμη πιο συγκεκριμένες πληροφορίες.

β. Συσχετίσεων αιτίου–αποτελέσματος

- ▶ Αιτία → διαδικασία → συνέπεια.

γ. Ομοιοτήτων και διαφορών

- ▶ Σύγκριση με άλλες έννοιες προκαλεί βαθύτερη κατανόηση.

δ. Προηγούμενων εμπειριών

- ▶ Η εμπειρία δημιουργεί νόημα και υποστηρίζει την ερμηνεία των νέων πληροφοριών.

ε. Σχημάτων σκέψης και γνωστικών γεφυρών

- ▶ Ο εκπαιδευτής προσφέρει «γέφυρες νοήματος» για να διευκολύνει τη σύνδεση.

Ποια είναι τα αποτελέσματα της ουσιαστικής μάθησης

1. Βαθύτερη κατανόηση

- ▶ Ο φοιτητής μπορεί να εξηγεί, να εφαρμόζει και να μεταφέρει τη γνώση.

2. Μακροπρόθεσμη μνήμη

- ▶ Οι πληροφορίες αποθηκεύονται σταθερά και δεν ξεχνιούνται εύκολα.

3. Κριτική σκέψη

- ▶ Ο φοιτητής αξιολογεί, συγκρίνει, αναλύει.

4. Ικανότητα μεταφοράς (transfer)

- ▶ Εφαρμογή της γνώσης σε νέες συνθήκες, καταστάσεις ή προβλήματα.

5. Αυτονομία στη μάθηση

- ▶ Ο εκπαιδευόμενος αναπτύσσει δεξιότητες αυτορρύθμισης, οργάνωσης και αυτοαξιολόγησης.

6. Βελτίωση επίλυσης προβλημάτων

- ▶ Η συνδεδεμένη γνώση επιτρέπει την αποτελεσματικότερη λήψη των αποφάσεων.

ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:

13. Σύνοψη των μεθοδολογιών της διδασκαλίας της νοσηλευτικής